

Из читаве грачаничке композиције Страшног суда некако се као посебно застрашујућа и привлачна издвојила фигура персонификованог мора. Сама по себи она би могла да послужи као симболички приказ седиментирана хеленских, хришћанских и свељудских слојева у само једном лику (форма изван сваке сумње паганског поријекла у хришћанској иконографији истовремено нас – попут мора које представља – плаши и заокупља). Из змијолике, чудовишне главе, провирује људска глава.

Иако већина данашњих посматрача претпоставља да је по сриједи водено чудовиште које прождире човјека, хришћанин (можда) зна да ствар стоји сасвим обрнуто. Одговор се налази у Откривењу Јовановом "И море даде мртве који су у њему, и смрт и пакао дадоше мртваце који бијаху у њима, и бише суђени сваки по дјелима својим". (Откр. 20,13).

Вријеме се може потрошити у куповини али се не може купити продајом рођене браће.

Ствар је, дакле, перспективе. У хришћанству је историја мјерена вјечношћу, коначном судбином свијета и човјека пред Богом, али како је вјечност простим скоком недоступна, ми својим временом на земљи освајамо или губимо вјечност. Док не дођемо у тренутак када "времена неће бити" јер ће се "свршити тајна Божија" (Откр. 10,6-7), ваља нам кроз вријеме.

Још је свети Августин знао за човјекову интимну неспознатљивост времена: ми уједно осјећамо да временујемо, али и да вријеме остаје некако изван нас. Оно је и "субјективно", интимно вријеме, у коме квалитет времена надилази његову мјерљивост, и истовремено је „објективно“ вријеме, мјерљиво, пролазно, одређено: и час патње и љубавни састанак морају да се окончају. Зато мјерење времена никада није лишено врједносних садржаја (зато, иако није догматско питање, календар не припада групи симболичких тричарија).

Наша историја је једна од најбољих у свету. Она је пуна храбрости, љубави и наде. Она је пуна живота и светлости.